

in het vrije water te begeven. Lang houdt het dier dat echter niet vol, want het is een slechte zwemmer, en vrij spoedig laat het zich weer op de bodem zakken. In rusttoestand is de vis moeilijk van de ondergrond te onderscheiden. Hij is van boven bruin of grijsbruin met donkere vlekken en stippen, van onderen witachtig en eveneens min of meer gevlekt; soms is hij prachtig zwart en geelbruin gemarmerd. De kleurtekening past zich min of meer aan bij die van de ondergrond.

Hoewel de tot nu toe bij mijn onderzoek verkregen resultaten mij de indruk geven, dat bij de Rivierdonderpad sprake is van een duidelijke aanpassing aan bijzondere milieus, moet m.i. rekening worden gehouden met de mogelijkheid, dat zij ook in andere milieus kan voorkomen. Zo zegt Redeke in 1941 in de Fauna van Nederland, afl. X Pisces: „Bij ons komt het (visje) door het gehele land verspreid zoowel in beken en rivieren als in de meeste, ook brakke, binnenwateren voor; in Friesland vooral in oude slootjes”.

Voor inlichtingen over het voorkomen van de Rivierdonderpad in zulke afwijkende milieus houd ik mij zeer aanbevolen.

Fig. 3. Brede sloot in het Ilperveld op een plaats waar de oever is versterkt met gestorte cement en kalk. Hier huisden talrijke Rivierdonderpadden. Foto F. van Ommen.

De polderdijken van Zuidbeveland

F. W. C. G. ROTHE.

In de maand augustus jl. heb ik verscheidene malen de om hun bloemenrijkdom bekende dijken in de Zak van Zuidbeveland bezocht. Misschien is het interessant hierover iets te berichten.

Het was mij in de eerste plaats te doen om de dijken die eigendom zijn van Natuurmonumenten en van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk. De lokalisering daarvan was geen eenvoudige zaak. Over de namen bestaat nogal ver-

schil van mening. Ook de desbetreffende topografische kaarten geven geen volledig uitsluitsel. Mede met behulp van de aanwijzingen van de secretaris van de „Stichting Het Zeeuwse Landschap”, de heer Wolff, en voorts van informatie van de plaatselijke bewoners, ben ik er wel in geslaagd de meeste van deze beschermde dijken te traceren. Al zwerfende en zoekende kon ook aandacht worden gegeven aan een aantal andere, uit floristisch oogpunt eveneens in-

teressante, dijken en wegen.

Het landschap van Zuidbeveland heeft over het algemeen een grote bekoring. Door het wijde land strekken zich de talrijke polderdijken in alle richtingen uit. Aan de horizon zijn steeds wel enkele kerktorens van de omliggende dorpen zichtbaar.

De vooral in het zuidelijk gedeelte doorgevoerde ruilverkaveling heeft daar soms geleid tot rechttrekking van wegen en tot efficiëntere indeling der akkers. Economisch een noodzaak, landschappelijk een achteruitgang. In het meer noordelijke gedeelte is men nog niet zover. Daar vindt men nog uniek kronkelende weggetjes en is het landschap op zijn mooist. Ik noem hier de omstreken van het wonderschoon gelegen dorp Nisse en van 's Heer Abtskerke. Ook hier dreigt de ruilverkaveling. Over enkele jaren zal het zover zijn, mompelt men.

Meer dan waar ook is het m.i. dringend gewenst dat alle verdere ingrepen in dit landschap worden begeleid door deskundige adviezen van natuurbeschermingsinstanties, teneinde de eigen aard van het landschap zoveel als mogelijk is te behouden.

Ook aan de ongereptheid van de dijken zal blijvend veel aandacht moeten worden geschonken. Ik ben op dit punt niet geheel gerust, als ik zie hoe op verscheidene plaatsen de dijktafsluitingen als vuilnisstortplaats worden gebruikt. Als voorbeeld noem ik de fraai met hoge meidoorn- en sleedoornstruiken begroeide grasdijk, de Nieuwe Kamerse Dijk, ten zuiden van Heinkenszand. Aan het eind van deze dijk ligt een grote en waarschijnlijk officiële vuilstortplaats. Wel staan er twee borden met de vermaning „Verboden vuil te storten”!

Gelukkig zijn er ook dijkgedeelten die in volle zomerbloei een prachtige aanblik bieden. Kennelijk wordt hier strikt de hand gehouden aan het regime: niet spuiten en niet te vroeg maaien.

Tussen Baarland en Oudelande trof ik o.a. een ongeschonden dijktafsluiting aan, waar een weelde van Aardaker, Wilde marjolein en Heelblaadjes een bloementapijt vormde, zoals men dat tegenwoordig nauwelijks meer te zien kan krijgen.

Nog een voorbeeld: noordelijk van Hoedekenskerke, vlak bij het buitendijkse slik „De Biezelingse Ham”, vond ik een stukje dijkstelling met een massale bloei van de zeer algemene, maar prachtige Wilde peen, doorschoten met het geel van Heelblaadjes en het paarsblauw van Brunel. Bij de aanschouwing van zoveel schoonheid komt vanzelf de gedachte op: zó kan het ook, zó moet het vroeger in het gehele land geweest zijn!

Het paradepaardje van Zuidbeveland, de Wollige distel, was slechts op twee dijkjes te vinden. De groeiplaatsen zijn voor ieder toegankelijk. Ik hoop er het beste van.

Op de Westeindse Dijk, iets voorbij de Westeindse Weel, vond ik enkele exemplaren van de Wilde kaardebol.

Zeer talrijk is het Smalbladig kruiskruid, met enige oefening vrij gemakkelijk te onderscheiden van het eveneens ter plaatse voorkomende Jacobskruiskruid. Eerstgenoemde soort bloeit trouwens iets later.

Verder talrijk voorkomende planten, voorzover niet reeds boven vermeld, zijn: Gewoon knoopkruid (niet-stralende vorm), Agrimonie, Leverkruid, IJzerhard, Heggedoorzaad, Pastinaak en Vogelwikke.

Tenslotte nog een greep uit de zeer vele soorten van het dijkgezelschap die minder massaal voorkomen: Rode ogentroost, Luzerne, Smalbladige rolklaver, Veldlathyrus, Vierzadige wikke, Kattedoorn en, op één plaats, Selderij.

Een floristische schatkamer zou men de „bloemdijken” kunnen noemen, waarmee men de Zeeuwen kan gelukwensen. Mogen zij zich goede wachters blijven tonen!